

Година II.

УЧИЛИЩЕТО излази два пѣти въ мѣсеца на тѣзи голѣмина. Година цѣна прѣдплатена едно бѣло медж. а за отвѣтъ Туреко фр. 7. Спо- мошествованіята ставатъ за- година. Писма неплатени на пошати не сж пріети. Твърдѣ дълги и неспокосни дописки оставатъ непомѣстени.

Слѣстъкъ 10-и.

Писма, дописки и спо- мошествованіята сж испрачатъ надписани до издателя въ Руссе у печатницата на Ду- навската областъ, прѣзъ Г. на Спаса Попова. — Въ Шюменъ до Г-да Братія Р. Ил. Блъ- кови.

У Ч И Л И Щ Е.

Съдържаніе: Нашитѣ общини и училищни настоятелства. — Празни страхове — измислици (продълж. отъ сл. 8). — Наставленія за опил, кои си правятъ нови кѣщи — Въспитаніе и образование. — Смъртний день на Сократа. — Една полжба на Русчюкъ. — Най-голѣма сила на тропитѣ. — Книжевенъ отдѣлъ. — Нѣщо отъ разни.

НАШИТѢ ОБЩИНИ И УЧИЛИЩНИ НАСТОЯТЕЛСТВА.

У единъ отъ прѣдплатенитѣ листове на »Училище«, като поговорихме нѣщо за учителитѣ, ній бѣхме казали, че са намиратъ помѣжду и такива, кои си не глѣдѣтъ работата и правятъ сѣкакви раздори да смразяватъ гражданитѣ, от- дѣто и нашитѣ училища нехаросватъ; но сега нека са попитаме: Отдѣ са на настаняватъ тѣзи учители, и кой ги из- бира? Защо сж неговарятъ съ дру- гаритѣ си, и кой ги подскорова да бж- дѣтъ такива омразници? Най-сѣтнѣ кой ни е кривъ дѣто нашитѣ народни учи- лища били неурѣдни, и че неговаря- ли спорѣтъ нуждата на врѣмето? — Пакъ ній сами на себе си, защото незнаемъ какъ да са подредимъ, а оставяме са да ни води сѣки на кѣдѣто му скимне.

Когато са знае, че кой да е учителъ зависи отъ общината, коя го приставя и му плаща, то никой не смѣе да укри- ви само учителитѣ, че били виновати на сичко. Слѣдователно на това сж от- говорни пакъ общинитѣ, и грѣхътъ па- да върху нашитѣ училищни настоятелства; защото тѣ малко или никакъ са негри- жатъ за училищата, а повечето глѣдѣтъ

какъ да пригояватъ на тогосъ на оно- гозъ. У насъ са избиратъ училищни на- стоятели; но тѣзи настоятели немогатъ да вършатъ нищо безъ волята на пър- венцитѣ, и сѣкога ще правятъ шото имъ са заповѣда отъ общината. И то добро; но да видимъ отъ какви хора са съста- вятъ нашитѣ общини, и кои сж тѣзи об- щинари, дѣто стоятъ на чело да упра- вляватъ общественитѣ ни работи.

Ній думаме, и твърдѣ честичко си приговаряме, че хврткнахъ вече дере- бейскитѣ и еничерски врѣмена, когато на сѣкѣдѣ у нашеенско е врлзувало буйно своеволие (отдѣто са е завѣдилъ и ом- разний чорбаджилѣкъ), че сега свѣтътъ е вече окопитенъ и пр. а отъ друга стърна глѣдаме, че на много наши първе- ници и общинари са ревне юще дере- бейството и свидно имъ е да го напус- нѣтъ. Нашитѣ чорбаджий не само че не желаятъ ученето, но даже сж и върли гонители на общенародното просвѣще- ние; защото тѣ имъ износи, да бж- дѣтъ другитѣ слѣпи, та да невидѣтъ нищо. Нѣкои си казватъ, какво стари- тѣ прѣчали на сичко, и че дордѣто тѣ не измрѣтъ, свѣтътъ пѣма да са управи. Но и тукъ са лѣжемъ. Отъ край врѣме е имало, и сега са намиратъ много до-

бри и правдолюбиви старци, кои плачатъ за хубавото, и драго имъ е като си помислятъ, че сж доживѣли да видятъ новъ свѣтъ; тѣби желали, даже ако бѣше възможно, да са подмладятъ, та наедно съ младитѣ да бѣдѣтъ учени хора. Послѣ ако сичкитѣ стари сж лоши и опаки, то инакъ сичкитѣ млади трѣбваше да бѣдѣтъ добри и прави като свѣщъ; но виждаме и тѣхъ на кѣдѣ сочатъ..... Чорбаджійска пасмана ли е то? било бѣлобрадато или черномустакато, или пѣкъ дългочосо, съ широка раса, наложено черна капа на глава си, на вирнало пость, отъ него никакво додро не дѣй са надѣва; то са е прѣжнало и отрасло чорбаджійски и съ такъвъ духъ е напоено: **Не надѣйтесѣ на князи на сини чловѣческіѣ,** въ нѣхъже пѣсть спасеніе, вѣспѣва пророкътъ.

Ній са хвалимъ, че имаме вече читалища и благодѣтелни дружества—мѣжски, женски и ученически,—но кои посящаватъ читалищата ни? Надникнахъ ли е поне единъ отъ първенцитѣ да види какво има тамъ? Хъ, отиватъ онези скъперници, на които са свиди да платятъ ~~стопанскѣ~~ ~~бѣснѣ~~, а тамъ намиратъ да четѣтъ сичко на готово. Като са натѣкмяватъ дружества, кои отъ нашиѣ общини е зела кое-годѣ дружество подъ свое покровителство, и да насърдча неговитѣ членове къмъ по-доброто му урѣждане? Иди послѣ та повѣрвай, че отъ такивато, наши общинари ще излезе нѣкоя облага(*).

Чорбаджилжкѣтъ върлува юще повече у селата, дѣто най-много додѣвана селскитѣ хлемави училища. Тамъ учителтъ, ако не е чорбаджиска подлога, скоро са испажда; той трѣба да пригодава не само на чорбаджія, но и на неговитѣ подлизници; да ги черпи на

крѣчмата, и колчимъ го повикатъ, да напусне работата си, или ще затвори училището и да са потѣтрѣ слѣдъ тѣхъ. Ако ли бѣде нѣкой сѣденкаринтъ, който да забикаля момитѣ и да походва у чорбажи Кѣня на гостіе, той сполучва да стане и чорбаджиски зѣтъ, и етоги единъ *Даскалъ чорбаджи*, послѣ и *Поне ефенди*, на когото вече прѣднината са не зема: а училището остава да са търкалятъ вѣтрѣ селскитѣ магарета(**).

Градскитѣ общини сж длѣжни да погледватъ и къмъ селата, да поканватъ сегисъ тогисъ нѣкои отъ по разбранитѣ селени на общитѣ събрания, дѣто ще слушатъ що са приказва тамъ върху общественитѣ работи, и да имъ са наумѣва, че ученето е потрѣбно за сѣкиго; за това да нагледватъ училището си и др. Някоги панитѣ първенци нека не заборавайтъ, че и селенинтѣ е човѣкъ, кои си има еднакво право съ гражданина, и че неговитѣ царвули никакъ не намаляватъ неговото достоинство, а на противъ го правятъ почитенъ. Помислете, Бога ми вий, кои са имате нѣщо повече, и то само защото са случило да са родите у града, какво би направили безъ този окалянъ селенинтъ, кого сте отбутнали изъ вашитѣ градски събрания?

(**) Съ учителствованіето си у Провадско и Силнстренско, какви мѣжнотій и какви ли прѣчки не срѣснѣхъ отъ тѣзи изѣдници чорбаджій, азъ не съмъ въ състояние и да го опиша, щѣ поменѣ само нѣкои си отъ тѣхъ (кои може и да сж измрѣли до сега): Черковненскій чорбаджій М-олу Д. и нѣкои си недомасленикъ В. Б.—ха бѣхъ владиски подлизници, кои наговорени тогава отъ Варненскія Фанариотинъ Порфирія, испадихъ ма че той щѣлъ да имъ доведе други по-добъръ и по-етинъ Даскалъ. Послѣ какво стана?—Училището въ Черковна са затвори, едва що бѣхъ са засилили ученицитѣ, и наоколо сичкитѣ селени, изъ другитѣ села, неможахъ да са наравдатъ, като глѣдахъ момченца (царвуланчета) да учатъ, тѣй хубавичко и пр. А у селото Каленетровъ (Силнстренско), върлуваше единъ младъ чорбаджій Б. (1856 г.) кои бѣше изѣднически прѣдатель и страшенъ диваѣ; той бѣше лянъ и кованъ дѣребей, но тѣй и пукна. Такиви имаше и у околнитѣ села: у Алмалж Кйоръ Дяко, у Айдемиръ нѣкой си Халю, а у Аалатарѣ Сѣбчо чорбаджи (той умрѣ по *мухаребето*). Този послѣдній бѣше най-големій тартаръ на другитѣ татѣкъ изѣдници—чорбаджій. Но довършили имъ са коренѣтъ? Не; стигнахъ други гладици, за които слушаме..... (Б-въ)

(*) Изъ тѣзи категория можемъ да изключимъ нѣкои общини у нашенско, дѣто поработватъ нѣщо си—до ще редъ да поменемъ и за тѣхъ.—Само ни е жалко, че нѣма какво да са похвалимъ съ други ушъ отлични общини у по-големитѣ градове, етсамъ Балкана. Но нека си неотбиваме надеждата; и то може да бѣде(?).

Сиромашъ селенинъ што изработи до-
нося ви го на крака и, каквото прода-
де, паритъ оставятъ пакъ у града; той
ви отдава приличната честъ, а вий го
прѣзирате, по пѣйдѣ си и дѣцата ви са
гаврятъ съ него, а вамъ е драго!!.....
Колко има юще да са говори, но нека
да скжсимъ за сега.

Най-сѣтиѣ ний са радваме сега за при-
добиванieto на толкозь желаемиѣ ни
черковни правдини, грабнати прѣди сто
год. коварно отъ лукавитъ фенерски ка-
лугери — Гърци; да, ний са радваме и тър-
жествуваме за подновяването на наша-
та народна черква и за освобождението
ни отъ чуждото Духовенство, кое ни
притискаше като пѣкоя мора и насмал-
ко да удуши нашата мила народностъ.
И наистина тѣй са пада намъ, да са
радваме и да благославяме сичкитъ на-
ши труженици, у тѣзи ни борба съ
Гръцката Патрикана; да благодаримъ и
на Правдолюбивия нашъ Царь Султанъ
Абдулъ-Азиса, за Неговата отеческа ми-
лость, що излива изобилно на Българ-
ския народъ! По при това, мили братъ,
нека си наумѣваме винаги, че спечеле-
ното са завардя съ благоразумното му
употрѣбление. Има много народи, кои
сполучвали да ся освободятъ отъ пѣкое
несносно за тѣхъ чуждо брѣме и да са
сдобиятъ съ своитъ какви — годѣ народни
правдини; но отѣтнѣ, като не сж били
врѣдни да си ги удържатъ, испадали на по-
голѣмо зло. Това имъ са случавало за-
щото спорѣдъ безумieto си, като са по-
казали недостойни и непригответени съ
приличното учене за своитъ получен
права, вдали са у свѣршенна передов-
ностъ, неустройностъ и безначалие (а-
нархия); прѣдали са на необузданитъ
страсти, що ги прѣвѣщали и, спорѣдъ
своитъ несмисленни раздори омрази и
наспрѣваряния за първенство, испадали
пакъ у по-страшно и немилостиво вла-
детелство.....

*Ето що може да бжде безъ учене-
то, безъ свѣщенитъ лучи на здравото,
на истинското и на добръ разумѣвано-*

*то учене. Неможе ли да са случи так-
възъ пѣщо и съ нашата сега натѣкмѣ-
вана Българска Екзархия, безъ ученieto?*

За това, милий народе! труди са ти
самъ, и твърдѣ са необзалагаи натѣоп-
тѣ първенци, прѣсторни водители; глѣдай
да изгонишъ отъ себе си черното не-
вѣжество, тѣзи омразна простотия, и да
свѣтне у тебе Божественната зара на
общенародното просвѣщение; ако ти е
драго, народе, да добрувашъ, държъ
са наздраво за ученieto, кое ще ти бѣ-
де вѣренъ водителъ къмъ благополучieto.

ПРАЗНИ СТРАХОВЕ — ИЗМИСЛИЦИ.

(Продължение отъ сѣст. 8).

Да земемъ за примѣръ *гржмежа* и да
видимъ какъ сж мислили хората за него,
кога сж биле прости и неучени и какъ
мислятъ сега, като сж станали по-обра-
зовани.

Хората били списани отъ блясъка на
свѣтковицата, отъ ечението на грѣма; тѣ
видѣли запалени дръвие, убити хора, у-
бити говѣда и послѣ пакъ сжщата ти-
шина, облацитъ минували, небето са из-
бѣсняло. Намѣсто да диратъ причината,
да сравняватъ, да обмислятъ, тѣ ето какъ
разсѣждали: »Ний чухми грѣмъ и трясъкъ,
видиса *пѣкой гржми*« и зели да трѣсатъ
(тукъ е сичката грѣшка) не *какво гржми*,
а *кой гржми*. Грѣми горѣ, тресака пада
отгорѣ, слѣдователно и *гржмникъ* жи-
вѣе горѣ. Чернитъ облаци, мрачното не-
бе показватъ, че той сж сѣрди; на кого?
То са знае, че повечето на онѣзи, кои-
то убива.

Какво да са прави и какъ да са у-
милостиви тоя зълъ грѣмникъ? Съ уни-
жение, съ поклоше, съ молби за поми-
лане. Тѣй сж правили хората хиляди
години и на умъ имъ не идяло, че грѣм-
никътъ бие безсмислено скали и дръвие
та, кои не могатъ да бждѣтъ грѣшни,
и това си избѣнявали тѣй, че грѣмни-
кътъ ги бие за да треперятъ грѣшнитъ,
а другитъ да му познаятъ силата. И та-

70
у пещице.

къвъ безмисленъ и безжалостенъ дивакъ
искать да умилостивять съ сладки ду-
ми, съ поклони съ дарове. А сичко то-
ва са прави за да са заглуши страха
прѣдъ нейзвѣстна опасностъ.

Помните гръцката вѣра, тѣ на сичко
сж имали по единъ богъ, на морето и
огъня, на небето и земята. И съ сич-
кѣя си умъ хора възрастни, полководци,
търговци, като трѣгвали за по море—
ходяли да поговарять за това съ мѣд-
на кукла, вричали са да ѝ принесжтъ
въ жертва кокошки и телци, да окачатъ
дрехата си у храма ѝ—ако куклата имъ
прати добро врѣме за пѣтуване.

Нѣй са смѣемъ на тѣхния морски богъ,
който са вози въ черапушка, впрѣгната
съ четири делфина, и държи тризѣбецъ
въ рѣка, тѣй както са вѣй смѣйте на
куклитѣ, съ които сте нѣкога разгова-
ряли като съ живи, турѣли сте ги да
спжтъ, давали сте имъ цѣрове—а вѣй и
тогава, дѣца мои, усѣщайте, че не са
живи, но искаше ви са да вѣрвате и
вѣрвахте. Но полека-лека умѣтъ ви хва-
на да наяква и като зе да зима врѣхъ
надъ дѣтинското ви въображение, вѣй отъ
день на день сѣ по-малко хваняхте да
вѣрвате, че куклата е болна или че спи.
Тѣй са живѣли цѣли народи—додѣ зна-
нieto на природата не надви мечтане-
то за нея.

Когато хората придобихж повече о-
питъ и знанія въ природата—тѣ инакъ
хваняхж да мислятъ за гърмежа и за
свѣтковицата; намѣсто да питатъ кой
гърми, зеха да трѣсятъ какво гърми, и
полека-лека дошле до причината; а ка-
то я намѣрихж, зеха да са бранять отъ
нея не съ молитви вече и поклони, не
съ кокошки и свѣщи, принесени въ жер-
тва, а съ оръдія, наречени *грѣмоотводи*.

Тѣй сжщо дѣйствува знанieto у дру-
гитѣ нѣща и прѣдмѣти: на сѣкадѣ ни
то избавя отъ страха, а дѣто и то не-
може да са избави отъ зависимостъ—
тамъ ни учи да избѣгае врѣднитѣ дѣй-
ствія.

Но да ли е това сичко, дѣто вѣрва-

ли нѣкогашнитѣ идолопоклонници, как-
вито и до днесъ ги има по свѣта? Кол-
ко хорица има и сега да вѣрватъ на
чюдни и дивни плашила, кои несжще-
ствувать—нѣма ги никакви, а само отъ
страха имъ са привижджтъ! Таквато
пустовѣрія са намиратъ повече у на-
шій народъ, мѣжду неученитѣ хора, кои
наплашени отъ просташкитѣ приказки на
нѣкои си страхопѣзлювци, вѣрватъ и
дору са припиратъ, че наистина имало
да са вѣстятъ нощемъ таквизъ и онак-
визъ плашила. Много не току глупави
дѣца, но дѣрти мѣжже и жени, замаяни
отъ страха си, напжтъ са разболяватъ,
или недай Боже, и умиратъ ни мили ни
драги. За това е писано у една книж-
ка: »Колко сж честити тѣзи хора, на
които ученieto е отворило очитѣ да не-
вѣрватъ слѣпенкомъ таквизъ лудешки при-
казки, що ги лѣжатъ, че имало еди-какви
си плашила. Колко пѣкъ сж за оплаква-
ние милиони хора у нашето отечество,
дѣто вѣрватъ, че било пѣлно съ діаво-
ли! врачки и вѣщици приказватъ сѣ за
змѣйове и змѣйци, юди и самодиви, вѣ-
ди, караконжовци вампири и безъ четъ
други плашила«

Нѣй би поменѣли тукъ съ истински
примѣри за случки, кои сме запомнили
отъ дѣтинство, спорѣдъ таквизъ суевѣр-
ни плашила, но оставаме за други пѣтъ.
Какви страхотни си испашжтъ, Боже,
горкитѣ прости хорица! А то е, че са
наплашили юще отъ дѣтинството си, та
прѣзъ цѣлія имъ животъ страхътъ ги мѣ-
чи. Отъ това ставатъ таквизъ хора, кои
отъ нищо и никакво трепѣржтъ. Злочес-
ти страхливци! дѣ остана вашата човѣ-
щина когато сте по-долни и отъ самитѣ
добичега? Конъ и волъ са подпашватъ
кога имъ са мѣрне каква-годѣ животин-
ка, а ти човѣче са боишъ отъ една сѣвка. За
таквизъ страхопѣзлювци дума Пророкътъ:
Тамъ ꙗвоашаса страхъ, идѣже не вѣ
страхъ.

0 1111111111

—

и най уцѣдно-то мѣсто въ двора си и тамъ
да ѡзгуди.

заходъ, кости или изворъ. Ако ся случи да излезе изворъ, да го изведе съ гиризъ вѣтъ.

вѣтъ, а, ако е съ туфлы, въ темеля да тур-
ва най яки-тъ и най печены-тъ. По добро е
вмѣсто калъ да употрѣби варъ и пѣськъ, то-
ще му излѣзе по скжпо, нѣ, за това, ще и-
ма здравъ темель.

коя друга къща, или нѣкое голѣмо комшійско дърво—(вошка), да глѣда макаръ, три тѣ ѣ стѣны да угрѣва слънце—къмъ истокъ, пладнѣ и западъ.

слънчана свѣтлина; зашто-то е доказано отъ много опыти, и вече потвърдено, че *отъ не вѣзва слънчана свѣтлина — тамъ нѣма животъ* — нѣма здравие.

по сырмасы-тѣ суровы—непечены туфл—
киричь, иъ да бѣдѣтъ сухи добрѣ и да не
бѣдѣтъ правены отъ калѣ, въ кого има да
гнѣять различни вещества. Най добри суро-
ви туфли ставѣтъ отъ чистѣ желтѣ прѣть.

богаты-тѣ е варѣ и пѣсѣкѣ, а за сыромаси-тѣ

—чиста желта пръсть съ дребенъ пѣськъ
смѣсена.

а това е добро за очи-тъ. А, ако някому ся
види, че много му блъщи, да ги боядиса съ
зеленя боля, каква-то е боя-та на листи-то.

ежко никой да не живѣй въ каква да е—
повѣ или ветха—влажнѣ, кѣщѣ, защото отъ
влажнѣ-тѣ кѣщѣ дохождѣтъ много болѣсти.
а най вече: струши по дѣца-та, слѣзи по
врата и подъ мысцы-тѣ (скрофоли домузъ—
баши) и другы, а най послѣ и *охтика*.

землю-тж (дюшеме-то); и́ма тѣй често и да
еи губи врѣме и да тѣрни миризмъ отъ лай-
ниѣх-тж прѣть (защо-то, кога майжѣтъ
смѣсваѣтъ въ прѣть-тж (кала) волски, конски
или овчи лайна; а това ѣ много вредно)

дѣца-та. Тѣй сжщо и оная стая трѣба да е
увѣтена, чиста, суха и широка, дѣто живѣ-
ятъ и игражгъ денѣ деца-та.

да са глѣда да ся чисти, за да ся не навѣ-
дхѣтъ въ него дървѣници. А кои-то е богатъ
да ся куш желѣзни одрови (патови—криве-
ти)—е зло. Тѣй сѣщо, кога ся прави кж-
ща да ся глѣда: колко си е възможно, да ся
турва по малко дърво или дѣски изъ кжщѣ-
тъ, като: дулани полица, лавици и прч. И
тѣвана, ако е възможно да бѣде мазенъ
то е добро; защото държи топло, невади
дървѣници и усвѣтява кжщѣ-тъ.

12.) Най послѣ, сѣкій трѣба да глѣда, кж-
ща-та му да не кжди зашто-то дима љ у-
кждяла, и развали очи-тѣ. А тѣй сжщо за да
бжди кжща-та чиста, трѣба сутрѣна, кога
изгрѣва слѣнце да се отварятъ прозорци-тѣ
и врьги-тѣ, за да се провѣтрива: да влѣзва
чистъ въздухъ, а да излѣзва разваленіи и
миризливія. За това помагатъ много и нещи-
тѣ (соби-тѣ), кога се палжтъ отъ вьтрѣ,
коп, кога горятъ, извлечатъ разваленіи въз-
духъ, а вмѣсто него дохожда другъ новъ,
чистъ и прѣсень. Врьги-тѣ, кога се затвор-
жтъ да приленжтъ добрѣ; прозорци да сж
съ стѣкла, и ако е възможно двойно.

(Слѣдва какъ се исполня стая-та отъ
нещъ-тж (соби-тж).

Ц. Г. III.

ВЪСПИТАНИЕ и ОБРАЗОВАНИЕ.

Въспитанието са заключава у средства-
та, употреблявани за образоването на
сърдцето и характера. Това е то що
прави човѣка *изравственъ*. Образова-
нето не е нищо друго, освѣнь една часть
изъ възпитанието. То са относя само до
ума, тогава когато възпитанието ржко-
води сичкитѣ ни способности.образова-
нието обогатѣва човѣка съ знанія; а въ-
спитанието го научава да бжде не само
учень, но и добродѣтеленъ. Нѣма по-
лоше отъ образованъ човѣкъ, безъ *из-
равствено възпитание*; защото бо той
обръща своитѣ умственни способности
къмъ зло и, намѣсто да бжде добръ,
става единъ пакостенъ човѣкъ, който е
намразенъ отъ другитѣ.

Тая мисль трѣбва да занимава по-
стоянно—винаги онези, кои зематъ въз-
ру си дѣтското възпитание. Не стига са-
мо да ги образуватъ, щото да ги на-
правятъ врьдни да завзематъ отлично
мѣсто на свѣта: но посредствомъ до-
брото възпитание трѣбва да развиятъ у
тѣхъ склонности за добродѣтель, и тѣй
да бждатъ достойни да завзематъ това
мѣсто. Съ образоването човѣкъ може да
сподучи на този свѣтъ; но съ доброто
въспитание, той може да бжде щастливъ.

Но прѣди сичко стой са да знаемъ,
че *въспитанието на дѣцата трѣбва да
подкачи у врьме*. Много збъркватъ оіи
родители, кои чакатъ първо да порасте
дѣтето, а че тогава да го учатъ на
добро; първо да приленне у лешевитѣ
наклонности, а послѣ да го учатъ какъ
да са образува. Спорѣдъ това на сѣкк-
дѣ, току речи, у насъ владѣ зло въ-
питание на дѣцата. Причината е, че ро-
дителитѣ не сж разбрали іоше колко
рано трѣбва да подкачи възпитанието, и
какъ са образуватъ дѣцата, кога са у-
чатъ у врьме на благочиние и послуша-
ние: »Желатж, рекла една Господжа на
едного списателя, за отхраната на дѣ-
цатъ си, и додохъ да са дошитамя отъ
тебе за възпитанието на момичето ми,
което е вече на три години». — Госпо-
дже! отговори списательтъ, »трѣбваше
да са съвѣтваш баремъ прѣди двѣ го-
дини». А то ще каже че възпитанието
подкача щомъ дѣтето хване да разбира
онова щото му рече майката.

За укоряване сж тѣзи родители, кои
мислятъ, че дѣтето е іоше малко (на
5—6 год. дѣтище) и не трѣбвало да го
распакватъ; тѣ сѣкатъ дору че стру-
ватъ добро на чедата си, като ги оста-
вятъ по волята имъ да правятъ каквото
щжтъ. Но отсѣтиѣ огажджтъ горчивини-
тѣ на своето безумно милеяние; защото
таковитѣ дѣца биватъ сѣкога вироглави
и непослушни до пѣмай—кждѣ. Горки
родители! напразно са мжчатъ испослѣ
да ги навиятъ, но е невъзможно; дѣцата,
прѣвзети вече отъ лешавитѣ страсти,
не слушатъ, и отъ день на день, като
напрѣдватъ на зло, най-сѣтиѣ достигатъ
за укоръ на свѣта, и срамъ на своето
домородство.

Смъртний день на Сократа

Утрѣнта рано, току що бѣше станжлъ отъ
сънь, неговитѣ ученици надодохж да го ви-
дятъ сѣтничко. Сократъ ги прие съ обикно-
венното си засмѣно лице и, безъ да са по-
каже угриженъ, говори имъ за Бога и за вѣч-

ността. Никога той не е билъ толкозъ сладкодуменъ у разговора си. Тѣ го слушахъ съ присърдце; но мисълъ, че нѣма да чюатъ вече неговитѣ бащински наставленія, че юще малко и този благоглаголивъ езикъ ще млъкне, а тѣзи уста, що произносахъ наймъдри изреченія, е са за творятъ на вѣки, борѣше ги тѣй, щото сичкитѣ стояхъ умълчени—глѣдахъ го умилно.

По едно врѣме той са отстрани у една стая да са оміе. Критонъ го послѣдва; а другаритѣ му останахъ да си приказватъ за това, що бѣхъ слушали да имъ говори на смъртния си часъ. Сѣгитѣ въведохъ двѣтѣ му малки дѣцѣна да си ги повиди и помилва. Сократъ, слѣдъ като даде нѣкои заповѣди на жената, коя бѣше ги довела, испроводи ги и отиде възъ пріятелитѣ си.

Много са немина и ето го назачѣтъ на тъмницата влѣзе: „Сократе,“ рече му той, „вѣрвамъ че нѣма да отдадешъ злополучіето си на менѣ; ти ма познавашъ; трѣбва да са покорнишъ на поржаното ми“. Стлзитѣ му потекохъ и той са отсѣжни настърна, безъ да продума повече. „Добрѣ“ отговори Сократъ, „азъ щѣ слѣдвамъ спорѣдъ заповѣдта.“ Тогава са обърна къмъ пріятелитѣ си и рече: „Много добъръ човѣкъ е; сѣкога той дохождаше при мене да ма растушава; поглѣднете го сега какъ плаче. Критоне! нека да донесѣтъ отровата, ако е готова, ако ли не, да я приготвятъ“. Критонъ са помъчи да му докаже, че юще не е дошло врѣме, и че други осѣдени иматъ воля да продължаватъ живота си до нѣколко часа.—„Тѣ иматъ право, но и азъ си имамъ правото да искамъ другояче“, казѣ Сократъ.

Критонъ зарѣча да донесѣтъ отровата, и той си часъ единъ слуга поднесе му назначената чаша. Сократъ попита, какво трѣбва да прави съ неѣ:—„Като испіешъ отровата, ще са расхождашъ,“ отговори човѣкѣтъ. Тогава Сократъ, безъ да трѣшне, съ дързостна рѣчка, пое чашата и, като направи една късичка молба, надигна та испи отровата за веднѣжъ!

У тѣзи страшна минута сичкитѣ са расплакахъ, но най-много ученикѣтъ му Аполодортъ, кой съ плачевнитѣ си викове, растреперваше

тъмницата.—„Какво правите, вѣй пріятелі? азъ прѣмахнахъ женитѣ за да не слушамъ плачоветѣ имъ а, вѣй.....; азъ ви стѣмъ казвалъ много пакти, че смъртъта трѣбва да бѣде винаги придружена съ добри прѣдвижданиѣ,“ изрече Сократъ дързновенно. У сѣщето врѣме той се са расхождаше. По щомъ му припадна на сърдцето тѣжко и са огади, че кръвъта му зе да замръзва у жили тѣ, лѣгна си на постелката и покри са съ врѣхната си дреха; слугата показваше на ученицитѣ дѣйствието на отровата. Краката му бѣхъ истиажли като ледъ; той берѣше душа, готовъ да издѣхне, когато изведнѣжъ са откри и продума на Критона: „Нѣ сме длѣжни единъ петель на Ескюлана.“—Това знаемъ и ще бѣде; но нѣма ли да ни кажешъ и друго? попита го Критонъ..... Сократъ му неотговори нищо, и подерѣ той са помърдя малко. Слугата го откри и упрости са съ неговото послѣдно изглѣждане; а Критонъ му затвори очитѣ.

Съ такава смъртъ умрѣ най-добрий, най-праведний и най-прочютий на врѣме-то си човѣкъ.

Прѣвелъ

Телемахъ И. Романовичъ.

ЕДНА ПОЛИЖБА на РУСЧЮКЪ.

У Вторникъ, 23 Маія, по пладнѣ са заоблачи и врѣмето са виждаше намусѣно; атмосферата са покриваше отъ сгъстени черни облаци, кои са трупахъ надъ Русчюкъ. Изведнѣжъ откъдѣто Западъ са поеви грозна бура, коя идѣше хучинкомъ, когато откъмъ, Истокъ са зададохъ устрѣмително други облаци, тласкани отъ Источния вѣтъръ, що идѣше насрѣщъ. Двата вѣтрове са обхтахъ, а облацитѣ допрыхъ на земята; вихрушкитѣ засилени обзехъ нашироко, и тѣй са въртѣхъ щото у 4—5 минути отъ горѣ направихъ, голѣма поразія! Сичката сила бѣше къмъ Югозападната стѣрна на града. Мѣстото отъ *Сарай-чишликъ* до *Терсане баиръ*, татѣкъ по *Уиз-мейданъ*, у Ерменската мах-ла и другадѣ не остана здраво здание: Едни са порутихъ отъ дѣно, на други покривитѣ са свалихъ долу, а на много къщи и дю-

гени керемидитѣ са зехъ и попадахъ на солѣ; на нѣколко джамии минаретата паднахъ, прѣчюпени кое отъ върха кое прѣполовини, а нѣкой отъ дѣлото. Сега са невижда друго освѣнъ жалостни развалини, обикаляни отъ сиромаси ступани, кои незнаятъ какво да правятъ и дѣ да са дѣлхъ.

Каква бѣше, Боже, тѣзи сила, коя помете и направи на прахъ и пепелъ толкозь зданія и нѣкои нови камънени направи! Много покъщиини, грабнати и запесени, та са не чули и не видѣли; врата, прозорци искъртени и захвърлени до нѣидѣ си, поломили са на части; а испотрошени стѣкла (джамове) на прозорцитѣ нѣматъ четъ. У долини варошъ, махлата на по-богатитѣ, не стѣнахъ такива пакости, освѣнъ дѣто са испотрошени джамове—у сичкѣи градъ, току речи, твърдѣ малко джамове останахъ здрави.—Пѣлни кола съ мамули, запратени отъ фъртуната, поломили са тѣй, щото клечка не остана отъ тѣхъ. Такива пагуби станхли и долу на желѣзницата. Има доста хора ранени и убити, и както добитъкъ.

Спорѣдъ тукашия офиціаленъ вѣстникъ „Дунавъ“, съборили са: 9 минарета, 3 меча, 1 теке, 3 фабрики, 826 къщи, 25 джогени и други нѣкой зданія; освѣнъ, това искъртили са откоренъ голѣми дървета, посадени отъ години. Тѣзи полижба и страхотія ще са помни и приказва до амина.

Тукашии учител на математиката и на турскѣи езикъ, Г-нъ Несторъ М-ковъ ни даде да помѣстимъ слѣдущието, що е напѣрилъ по математически доказателства. Ний благодаримъ Г-ну Н. М-кову за това, дѣто негова милостъ са е потрудилъ да изясни нѣщо по тѣзи частъ, върху станалото евенте у града ни.

Най голѣма сила на тропитѣ, които станахъ на 23 Май 1872 въ Руссе.

Силата на градушкитѣ, които бихъ града. Спорѣдъ единъ механически законъ, съ математическы доказателства, намираме че

когато пада едно тѣло тѣжко 120 драма и отъ Высочина 3000 лакте, той ще прави тѣтъвъ силенъ ударъ възъ едно зданіе, какво то щихъ да палягатъ 576,000 оки; ако ли падаше отъ 5000, тогава щяше прави ударъ равно-силенъ съ 960,000 оки, ако се оставихъ полегка и тихо възъ точката, гдѣто щяше да бѣе тѣлото отъ 120 драма. Сътакава силанашій градъ сж бомбардирани градушкитѣ, които сж были тѣжки по 120 др. Сиречь ако ся приѣми, че единъ человекъ можѣ да носѣ 75 оки, то за горній товаръ щѣтъ трѣбватъ 7280 души за да го двигнатъ.

А пакъ за да се измъкнатъ отъ земята оныя дебели орѣхы, които сж въ околностята си 5 лакте или $1\frac{1}{2}$ лактѣ почти въ диаметра, които орѣхы мѣрихмы самы си, за тѣхъ ще трѣбва спорѣдъ другъ математически законъ, да ся употрѣбятъ около 575 человека, съ силъ, които могатъ да двигатъ по 75 оки тѣжчина, за да измъкнатъ изъ земята тѣя толкова голѣмы дървета.

Н. Марковъ.

КНИЖЕВЕНЪ ОТДѢЛЪ.

Прѣзъ тѣзи дни излѣзе отъ печатъ една нова оргинална повѣсть: СЪРДЧЕЛИВА МАРИНКА, истинско събитіе отъ Николъ М. Попова. Тѣзи книжка е написана по чисто—Българскій езикъ и съдържаніето ѣе любопитно. Ний ѣж прѣпорѣчваме на публиката, и който желае да си купи, нека са отнесе до писарницата на „Училище“.—Цѣна гр. 5 $\frac{1}{2}$.

Г-нъ Д. Епчевъ е приготвилъ да напечата два учебника, твърдѣ потрѣбни за нашитѣ училища: 1) КОСМОГРАФІЯ, съ 101 чъртежи; 2) ФИЗИЧЕСКА ГЕОГРАФІЯ, съ 25 чъртежи. Първата щѣла да излѣзе отъ 12 печатни коли, цѣна гр. 12, а втората отъ 8 коли, цѣна гр. 8.

НѢЩО ОТЪ РАЗНИ.

Единъ тупеядецъ (мухтанджій) ходилъ да са помайва у една къща и чакалъ, види са, да го погостятъ. Врѣмето за обѣдъ наближило, и готвачката зела да приносе, а той ѣж запиталъ: Обади ми Цвѣто на колко часа обѣдвате?—Господарката ми каза, че ще обѣдваме, когато си идешъ твоя милостъ, отговорила тя.

Издателъ—ступанъ Р. Блъсковъ.

Руссе, въ печатъ. на Д. областъ. طونه ولايتي مطبعه سنده طبع اولين مشدر